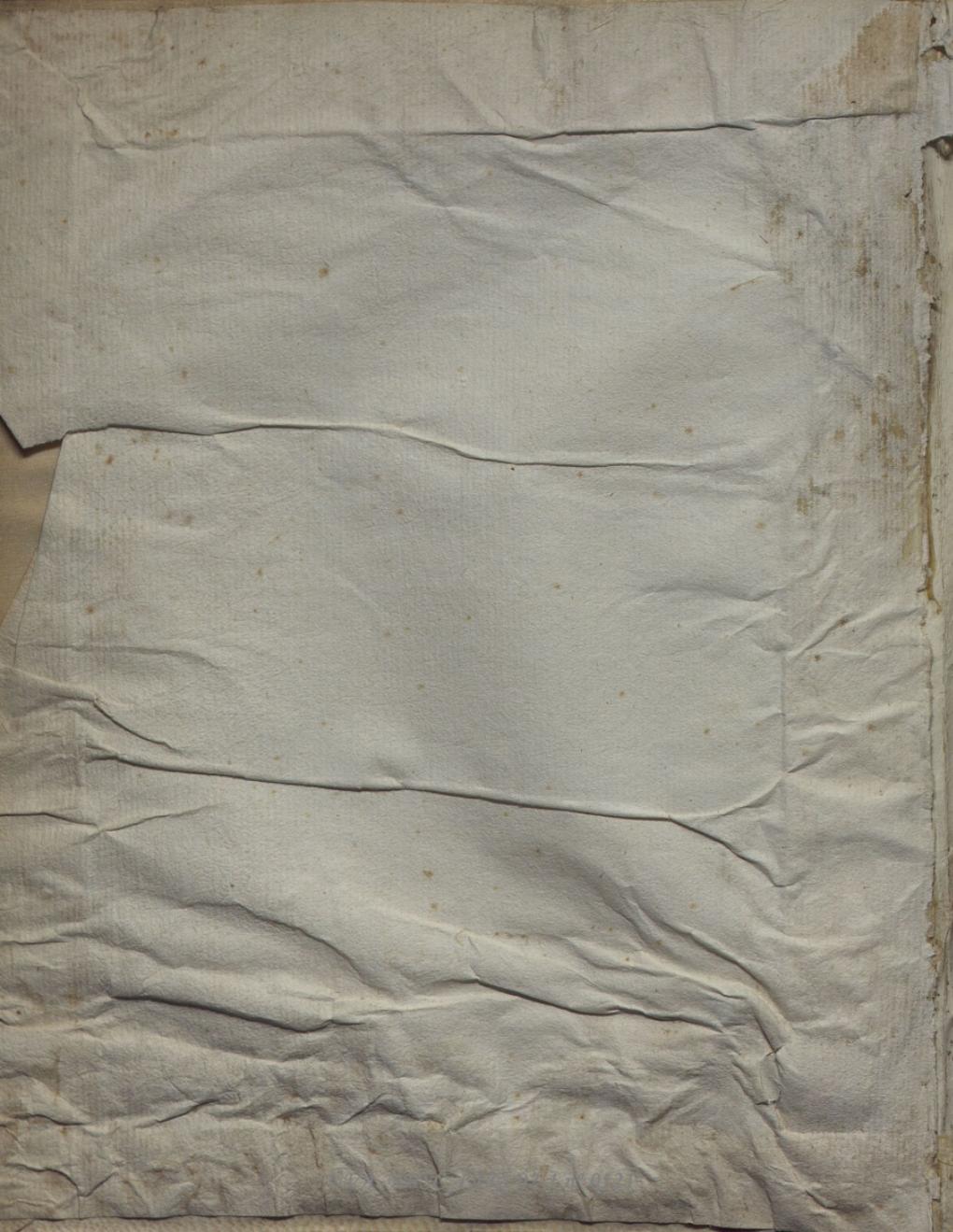

Avenzano.

C. No

No 101

Olegio del Ilmo y Excelso Principe D.
Garca de Toledo y Gómez, conde
de Castrillo.

Nº 121

(leg 2°-P.1E)

HTCA
U/Bc LEG 2-1 n°121

1>0 0 0 0 2 6 4 6 4 1

CIA. BHSC. SEG. 02-1 n° 0121

I L L V S T R I S S I M V M,
E T
EXCELLENTI S S I M V M PRINCIP E M
D.D.GARCIAM DE AVELLANEDA, ET HARO,
COMITEM DE CASTRILLO.

Traueatæ Calatravæsis Militiæ de la Obreria Preceptorum
sacrum, Regis Nostri inuictissimi Magni Philippi IIII.
à Consilijs Status , Belli , Iustitiae , Gratiae ,
Cubiculariumque fidissimum.

In suprema Indiarum Aula Præsidem vigilantissimum.
Comitiorum Præfetum Maximum.

Collegij Veræ-Crucis Arandenæ Oppidi Protectorem
perpetuum , Lictorem Maiorem cum voce & voto
perpetuum, Thesaurarium, Maiorem Redituum
Scribam, & Carceris Commentariensem.

Alhamensis Ciuitatis Arcis Custodem , Arciumque
Atiencæ, & Molinæ, &c.

Ex intimis V I R T U T V M Arcanis
B E N E F I C E N T I S S I M V M
P A T R O N V M D E L I N E A T ,
N O N V T V O L V I T , S E D V T P O T V I T

D. ANTONIVS CABREROS AVENDAÑO.

D. ANTONIUS CABREROS AVENDANO.
NON AT AVERAT, SED AT POTALIT
PATRONUM DELINERAT,
BENEFICENTIS SUMMAM
EX IMMUNITATE ACCIDIS

AT CIBAS MOLLES AGC.
ALIMENTA CIBAS ALIAS OLYMPIAS * ARISTIDE
SACRIPTE CIBAS CONVENTICULAS.
BALBOA TIBERIUS, TRIBONIUS, MESSIUS REDEMPTUS
COLLEGII ACT-CIBAS ALIMENTA OPPIDI PROTEGOTORUM
CONSTITUTI PROTEGUNT MAXIMUM.
TIBERIUS ILLICITIUS AKA PROLEGES, VIGILANTIAE
CUPICHIUS SILENS, BEILI, LAGIUS, CERES
GENIUS, REGIS NOVIUS, UMBIGIUS, MADI, PHILIPPI III.
TIBERIUS CAVASAGIUS MILITIAE ISOPHIES, FRANCISCORUM
D.D. GARCIA DE AVELLANEDA, ET HARO
COMITUM DE CASTRILLO
EXCELENTEISSIMAM PRINCIPEM

ILLUSTRISSIMA ET
D. ANTONIUS CABREROS AVENDANO.

ONATVM. Diffidentia
deterret, haeret fatigibus vox
diffidens, sistit calamis ho-
nestè pavidus, retardat gres-
sus TANTI PRINCIPIS
Magnitudo; ast Pliniana Ma-
nus inoffensum iter statuat.

Frequenter currentibus, quām reptantibus lapsus:
sed his non labentibus nulla laus, illis nonnulla laus
etiam si labantur. Quām præceps mens ad altio-
ra recurrit! leniter tamen spiranti aura paula-
tim serpit, & quod insita potestate nequibat
consequi, ex gratia meruit. Instat præcipitum
temerarij ausus, vacillat ingenium, titubat;
influit verò TVVS favor ad præconia. Ergo
Oratio, et si non politior, tantum culmen scan-
det, & Nostra gratiarum actio debitis institue-
tur formulis, & honestabitur titulis: quis enim
cadit à causa, si Iuri litet? & que dexteritas
crassescit, cum solertia comitatur? Vnde De-
votionis Genius distabit gloriofa trophya con-
decorata virtutibus, ornata phronesi præcla-
rissima, quibus circumamictus incedis, & in
omnium ore vagaris.

Ægre tribuens singula ceteris
Vltri dona TIBI contulit omnia
Tam profusa fuorum
In TE, & prodiga munera.

A 2

Nat.

Plin.lib.9. epist.
ad Lupercum
in hoc. diem seq.
aliquam annam

31. Apri. e. a. 19

maie 11. gen 12.
e. a. 11. 0. ma

11. 11. 11. 11.
e. a. 11. 0. ma

Levin. Torment.
Odar. ad Amica
lib. prior. Od. 1.
e. a. 11. 11. 11.

Natura, ut neque tot pascua floribus,
Nec tot sunt nitidis sparsa lapillis
Rubri littora Ponti,
Quot TV laudibus emines.

Emon. in panez.

Referat TI BI Generalitas rebus obligata ser-
monem, dum inaequalis vicissitudo compensat laudi-
bus, quod adepta est de sudore.

*S.D.N.VRBA-
NVS VII. in
poëmatib. Od. de
Ferraria recepta.*

TE fama praesens, TE canit in TVAS
Effusa laudes, atque perennibus
Fastis sacrat, quem ætas honorem
Postera pro meritis rependet.

Plin. 3. epist. 18. Ardentis cultus soluat lingua repagula, & di-
cendi habenas laxet. Nam præcipere, qualis esse
debeat Princeps, pulcrum quidem, sed onerosum, ac
propè superbum est; laudare vero optimum Principem,
ac per hoc posteris, velut è specula lumen, quod sequan-
tur, ostendere, idem utilitatis habet, arrogantie nihil.

*S.Greg. Nazian-
zen.Orat. 2 3.*

Piè personat vox Divina. Præcipuum beneficium
est in rebus honestis laudari, laus enim parit emula-
tionem, emulatio virtutem, virtus felicitatem: hæc est
finis omnium, quæ desiderantur, ad quam omnis
probi viri agitatio tendit.

*Aurel. Vict. de
Trajano in epit.
Cæs. c. 13. tran-
scrispsit Paul.*

INCLYTISSIME COMES, tantus est
IN TE maximarum rerum modus, ut quasi tempe-
ramento quoddam virtutes miscuisse videaris. Vir vita
Diacon. 10. Hift. innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito san-
Miseel. c. 3. Vel- etissimus, tantis denique adornatus virtutibus, quan-
lei. 2. Hift. c. 3. tas perfecta natura, & industria mortalis conditio

recipit. Quorsum ante horam mersit me Lauda-
tionum immensum Mare? vnde tamē ad oram
appulerunt securum. Instruct Ratio diuinitūs
mentem in facta recensenda, Nō enim sunt No-
bis minus probata quæ loquimur, verus testis est, qui
laudat expertus. Tantumque à specie adulatio-
nis absit gratiarum actio mea, quantum abest à necessi-
tate. TE Principem admiratur Orbis, Hispa-
nia veneratur, & sub Rege Invictissimo Philip-
po Sanctiora Synedria conclamant, Cunctique
concelebrant lætissimis acclamationibus.

Cassiod. lib. 11.
variar. epist. 1.

Plin. in Paneg.

Iā ergo, HEROV M ILLV STRISSIME,
de gloriose Gentilitij Stemmati decore ori-
ginem sumat actio, verius libationem, cùm nec
Omnibus sit datum prædicare. Quarē

Taceat superata Vetus
Verū si licet magna componere parvis, de-
gustemus aliquā; maior enim voluptatis occa-
sio continget, cùm TVA coronent Dicētem,
ornent Auscultātem. Cæcutit in Sole, qui Ge-
nus non laudat TVVM, imò Regium. Dicat
Cantabria tot HARORVM Dynastijs præ-
clarissima, viginti & sex nominat Toparcas,
condecoratur Dominis ab Invictissimo AN-
DECA, qui obiit in Hispanensi clade septu-
gesimo & quatuordecimo anno in Bello
RODERICI Regis. O virum æterna memo-
ria dignum! tale ominata initium obsequen-
tis.

Claudian. lib. 1.
in Rufin.

Anton. Larrate-
gui in Epitome
Dominorum Cæ-
tabria.

tissimā hęc FAMILIA Clarorēm, & lūcem
 accepit, Regiam Stirpem multorum Regum
 munitam Sanguine instillavit. Sed vicinioris
 temporis annalia evolvamus, vt MARCHIO
 NVM CARPIENSIVM munia innotescat,
 & anis auribūs capiantur. Primus enim, qui
 Magnam meruit habere Abollam, fuit Domini-
 nus Didacus Lupus ab Haro huius Nominis
 VIII. qui IOANNI II. Castellæ Regi tot
 impendit obsequia, ut omnibus Bellicis tu-
 multibus haud pepercere fidissimus Constan-
 tiſſimus Athleta, ex tanto stupite pullulavit
 egregium germe, charissimum pignus Ioan-
 nes Alpholus ab Haro Regi ENRICO IIII.
 cunctis Pacis Negotijs, & Magnis Bellorum
 machinis tam Ianus, quam Mars, verè suc-
 cessor paternus, & MERITISSIMVS
 FILIVS, tantum nactus Apollinem, stella-
 re necessum fuit. De quo Nepos parissimus
 Avo Nomine, & Virtutibus Dominus Dida-
 cus Lupus ab Haro ab Catholicis Monar-
 chis FERDINANDO, & ELISABET-
 TA Regni Gallo-Græci Rector, & Dux ge-
 neraliter constitutus ob navatam in Eliberrita-
 no tractu in expugnatione operam, vbi Ge-
 stis validissimis facem prætulit. Dominus
 Aloisius Mendez ab Haro Traveatæ Cala-
 travensis Militiæ Receptor Sacer Pruden-
 tissi-

Haro in Nobili-
 tario lib. 9. c. 18.
 fol. 418. cum
 seq.

Cassiod. lib. 10.
 epist. II.

5

tissimò. PHILIPPO II. à Cubiculis, Illi-
Principi Belgicam Ditionem transmigranti
fideliter astitit; & solertissimè obedivit, & cùm
casus se obtulit, claram Ascendentium No-
bilitatē, & invictum robur ostendit. Tan-
dem Alter Dominus Didacus Lopus ab Ha-
ro ceteris par, vltimus gradu, & ordine, sed
primus ardore Meritorum Marchionis fasti-
giato titulo ab illius seculi lampade fulgen-
tissima PHILIPPO II. Rege Catho-
lico decoratus fuit. O quale præmium! sed quo
niā meruit, obtinuit. Ab hac parte satus Do-
minus Aloisius Mendez ab Haro Eques Ca-
latravensis decessit relictis filijs amantissimis
Domino Didaco Lupo ab Haro & Soto-
mayor Marchione V. & TE, CLARISSIME
G A R C I A. Natalium splendorem decan-
tat Ævum, Virtutum fulcrum ornat, quant-
us esses, Maiorum gloria decrevit. Maior
TE conspiceris, quō nihil maius. Sanctus
Paulinus, D. Ludæ fretus authoritate, qui cœ-
lestem C H R I S T I politiam suis monu-
mentis exposuit, ait, parentum Nobilita-
tem spectare maximè ad præstantium Vi-
rorum commendationem. Nam ille, vt Di-
vini Præcursoris Meritum, & Dignita-
tem Historiæ, inquit, filo exsequeretur no-
bilem illius parentem, Veneranda prisce
No-

Cassiodor. lib. 7.
form. 26.

S. Paulin. epist.
10.

Nobilitatis insignia & stemmata connectit. Omnis
nō apud Sallustium Marius. Majorum gloria po-
steris quasi lumen est, neque bona eorum, neque mala
in ocullo patitur. Idquē proditur ab Homero, tū
de Telemacho Vlyssis filio ita canit. In stillata
patris virtus tibi. Buccinat Präco Sacer Alexā-
driæ flagrans Flos dulcissimis modulis. Apud
Deum Nobilitas censetur Boni Mores, & ad
virtutis petitionem vehementer propensi, & cum

Cyril. Alex. in
Amōs.

Sidon. Apollin.
lib. 8. epist. 13.

Nobilitate
Religione
Majorum
contendere
soliti. Pientissimè
Sidonius Apollinaris doctissimus Mystra de TE
effatur. Agere narraris sine superbia Nobilem, sine
invidia Potentem, sine superstitione Religiosum, sine

Ennod. in Paneg. instantia Literatum. Origo TE quidem dedit Do-
minum; sed virtus adseruit, Sceptra TIBI conciliavit Splendor Generis: cuius si deessent insignia,
eligi TE in Principem mens fecisset. Non hanc
obtendis Generis canitiem, & deducta stem-
mata à Monarchis per tot Sceptra, non hac
gloriaris Prospicia, quia Virtutibus cohonestatus satis Magnus iudicaris. In hanc Paroemiam

Origen. homil. 12 in Levit. acutissimè Origenes apposuit manum. Aut ostē-
de mihi in Scripturis, ubi ali quis peccator, aut parvi
meriti Magnus appellatus sit? Nusquam, ut opinor,
invenies. Audi verò, qui sunt qui Magni appellantur.
De Isaac dicitur, Quia proficiebat valde, usque quo fa-
etus est Magnus valde. Moses Magnus dictus est,
& Ioannes Baptista Magnus dictus est: quomodò

ergo

ergo Magnus sub peccato positus? Meus autem Sa-
cerdos Magnus Iesus idcirco Magnus est, quia pec-
catum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius.
Apud TE, seclusa Iustitia & Virtutibus, cetera
iacent sine honore. Igneus significat Ambrosij
Melliti discursus. Nec iniuriosè refutantur Pa-
rentes, sed religiosiores copule mentium docentur esse,
quam corporum.

Ambros. in c. 8.
Luc. lib. 6.

Nam quid Imaginibus, quid Aritis fulta Triumphi
Atria? quid pleno numeroso Consule fasti
Profuerint, si vita labat? Perit omnis in illo
Gentis bonus, cuius laus est in Origine sola.

Ovid. ad Piffone.

Vnde Cordubensis Seneca sic cecinit concinnè,
Qui Genus iactat suum aliena laudat.

Senec. in Hers.
Fur.

Parcat tati Manes; nā vt essem equalis, prescrip-
sit Origo; sed vt essem Maior, constituit Actio;
praecessisti Antiquos, sed coepisti ex Antiquis.
Prisca Fides TE fecit Magnum; at Mores præ-
venerunt Nascentē; nec sine Maioribus gloriā
haberes, nec sine labore adquireres: habere, &
obtinere, TIBI datum est; præcipua tamen ex
TE dimanavit. Presensit ille Prudentiae Ante-
signanus Seneca Noster. Quod interest intersplen-
dorem, lucem, cum certam originem habeat ac
suam; ille nitet alieno, hoc inter hanc vitam, & illam.
Hæc quia fulgore extrinsecus veniente percussa est,
crassam illi statim umbram faciet quisquis obsterit;
illa vero suo lumine illustris est.

Senec. ep. 21.

B

Non

Non alienis coruscas meritis, proprijs tam
men niteris infixus, validius columen, & me-
lioris Mentis Indicina, nobiliorisque farragi-
nis compago in durationem, in æternitatem in
signis. Indicit vultus animum, conformat,

*Tertul. de resur-
rect.carn.c.15.* Volutet aliquid anima, vultus operatur indicium; fa-
cies intentionum omnium speculum est, sereno pul-
cerrimo nitet. Quocumque vertis oculos, serenita-

*Eurip.in Troad.
Ennod. in vita
Epiph.
Plin.lib.3.c.37.* tem mentis nuntiat aspectus. Torvi non oculi, sed
qui concilient intextam gravitate veneratio-
nem; est enim illud C. Plini verissimum, Profe-
tò in oculus animus inhabitat: & maiori authori-

*D. Hieronym.
epist.10.
S. Ioann. Chry-
soft. hom. 13. in
epist.ad Colossem.* tate D. Hieronymus, Taciti oculi cordis fatentur
arcana. Hinc facundiæ pater Chrysostomus ocu-
los vocat membrum animi, quod tangi quodam-
modo ipse, & prehendi videatur: Vel animi can-
tum, quod ijs veluti tibijs perforatis resonet, &
arcanas notiones eloquatur. Eosdem etiam

*Nonnus in Dio-
nys.lib.3.* Nonnus venustè nominat præcones tacitos. Divi-
nè Sælus Gregorius Magnus, Lux Gregis, flamma

*S. Greg. Magn.
ep.32.lib.7.* Pastoris. Quid nomine decens filum corporis, &
rectam Membrorum compaginem? quia præcinit San-

*Amm. Marcell.
lib.4.*ctus Gregorius Nissenus, rectâ hominis figuram esse

S. Greg. Nissen. Maiestatem quandam imperantis, & Regiam digni-
de opificio homin. tatem præferre. Et sapienter animadvertisit Ga-

*Galen. lib. 1. de
vsi part.c.2.* cap. 8. lenus, cù sit corpus, vt appellat ipse, organum ani-
mæ, omni animanti corpus aptum esse animi mori-
bus & facultatibus. Poëta Græcus Marinum

quem-

quemdam excellentem in doctrinis virum appellat spirans simulacrum immortalium beatorum. Divinius Clemens Alexandrinus hominem vocat VERBI statuam, omnibus suis partibus egregie concinnam, & pulcritudine speciosam: & D. Augustinus Sanctissimam Dei Matrem picturam Deificam indigitavit, quod vel in eius pulcerissimo corpore, & ad vnguem efficto, divinæ Mētis imago luceret. Inde Petronius Arbitr̃, vides me? ex vultibus tamen hominum mores conligo. Parvissimè, & sepiissimè Romanus Cicero. Prolixè Maximus Tyrus hoc evincere conatur. Quarè incessum exprimam, ut TE denotem omnibus absolutum numeris; incessu Venerabilem, qui non tam vestigium pedis tolleres, quam gradum Virtutis attolleres. Quod expressit Divinus Spiritus, ubi Ecclesiæ gressus dicuntur speciosi in calceamentis, hoc est, in corpore, ut exponunt Divi Patres. Speciosam, inquit, Sanctus Ambrosius significat Animæ pulcritudinem, quæ carne, tamquam calceamento vtitur, & in ipso impedimentum non patitur, sed incessus decore præcellit. Ut tam ergo corpore tamquam calceamento, ad inferiora opera Virtutis, ad ministerium, non ad precipitum; ad obsequium, non ad delectationem. TALEM optabamus PRINCIPEM, concupiebamus votis: annuit DEVS; ut TE Nobilitas inclyta, Vultus conformis, Oculi modesti,

Poët. Græc. in
Antolog. lib. 1.
cap. 86.

Clem. Alex. lib. 3
Pedag. c. 3.
S. August. serm.
10. de temp.

Petron. in satyr.

Cic. I. de ll. &
orat. in Pison.
Max. Tyr. præ-
cipue differt. 9.
S. Ambros. lib. 2.
de Virg.

Cantic. 7.

S. Ambros. in
Ps. 118.

Incessus gravis ANIMARENT, & scintillam quodammodo DIVINITATIS præoccupares, T V A , quæ sunt, graviter referres, & patefaceres ardentissimè nimio Religionis Cultu, severaque observantia. O quam verè TE depinxit Iustinus Martyr. Noster Imperator non vult corporis strenuitatem, ~~et~~ neque faciei pulcritudinem, neque Nobilitatis elatos spiritus, sed Animam puram Sanctimonia munitam. Patria, & consimili sapientia protulit Ipse. Religione nihil potius, aut prestabilius esse putatur.

*Iustin. Martyr
Apolog. 2. ad
Græc.*

*Idem in cohort. ad
Græc.*

*Iamblic. de My-
sterijs.*

*Clem. Alex. ad-
hort. ad Gent.*

Tacit. 2. Ann.

*Lactant. lib. 2. c.
16.*

Eius fructus & plurimi sunt, atque in omnem partem mirifici. Nam intentem ab humiliu[m] rerum Contagione secretam evehit potentissimè ad DEV M, & cum Cœlitibus coniungit, quorum proprium est Mundi Opificem Reliosissimè venerari, & mentium vim omnem in Illum convertere. Vel Iamblicus hoc vidit profanæ sapientiæ Antistes, qui docet operationem Religiosam esse efficacem ad adquirendam Animæ cum D E O Vivificam unitatem. Pietas

enim, sive Religio, ait Clemens Alexandrinus, est sufficiens seculorum viaticum, hoc est, ut Ego interpretor, directum iter ad Immortalitatem. Pulcerrimè dixit Politicorum Princeps Tacitus. Pietas facit Principes instar Deorum esse, & vocatur à Trismegisto apud Lactantium, unica hominum tutela. Quod cum senti-

ret

rit in Philosophia propè summus , & divi-
 nus Aristoteles, ubi dc Rege , ac Imperatore
 disputat, monet Illum videri semper oporten-
 te præcipuo quoddam studio ea persequi , quæ
 ad Deorum Religionem faciunt. Sic enim fu-
 turum, ut omnes habeat obedientes , sequè illi
 ad durissima quæque , & difficilia promptos ,
 & paratos cfferant, ut nemo Illi moliatur in-
 sidias, ut qui Deos habeat adiutores . Sciebat enim
 hanc in Vulgo esse opinionem, Religiosum
 animum , & qui Sacra studiosissimè obeat,
 non divinitùs modò magnis , & singularibus
 donis ornari , verùm à Numine potentissimo
 præsidio defendi. Tranquillat Religio animos ,
 & sub quiete coronat profitentes . Quanta
 sollicitudine Anxius , P R I N C I P V M
 M A G N A N I M E , salutem Animi conqui-
 ris ! D E V M Veneraris ! frequentiori ex ho-
 mologesi T E reum accusas ! Sacra curas ! Di-
 vinarum rerum contemplationi devoveris !
 & I N E F F A B I L I S A C R A M E N T O
 quotidie pasceris, tamquam medicamento om-
 nia mala pellenti ! O quantum agis Rectorem
 Religiosum ! V I R G I N E M inenarrabili-
 bus salutas vocibus , avere dehiscis, & quod
 miremur, fidus Servus sequeris ANCILLAM
 humilitate Divinam, Divinitate humile . Mag-
 nus Sabbatorum dies, festivus quidem , quo
 Dicitur Sacra-

Aristot. lib. 5.
 Polit.

Ignat. epist. 14.

Dexter anno 50.
ubi que Tamaius,
Carus, & Viva-
rius.

S. Greg Nazian-
zen. Orat. 18.

Concil. Trid. Jeff.
6. cap. I.

S. Leo. epist. 85.

B. Theod. Studit.
Catech. 41.

Sacratam Eius Domum, ut potè Triados Em-
pyreum Cœlum visere soles. Edicat Antio-
chensis M A R I A, iam Matritensis Regina,
& ubique Domina, quam pie & colis, & requi-
ris amans. Virtus omnibus similiter venerationi est,
ex Gregorio Nazianzeno. Ergo T E admireremur
omnes sub Virtute Principem, & sub tanto
Principatu Virtuosum. Nam vt P A T R E S
in Concilio Orbis Terræ sapienter uno ore
dixerunt, *Integritas Præsidentium Salus est Sub-
ditorum.* Quod etiam Sanctus Leo tèr Maximus
Ecclesiae Pontifex Divinitùs olim pronuncia-
verat. Divinissimus Historicus prodit Ore
Veritatis pronunciatum, *Civitas supra Montem
posita*, quem Montem Theodorus Studita notæ
Vir Sapientiæ, & Religionis, ait esse Virtutum
Culmen, quod Ascendentes cœū luminaria ful-
gent in Orbem. Quantam igitur Sui admira-
tionem ex hoc culmine Principes efficiant, tā-
quàm è Cœlo Divinissimæ Vitæ non minutis
Stellarū Globis, sed Clarissimis Virtutibus ra-
diates? Et quod mirabile dictu est, Eremo frue-
ris, & solitudine, ubi Negotiorū teritur Machi-
na, & supplicantiū exaudiuntur Preces, porrigi-
tur actiones. Magno tamen Spiritui ubique
quies Divina reponitur, in Regia silet Animus
Regius, tempusquè discriminat. Tantum sibi
vendicat locum Salus Animæ, quantum For-
rensia recipiunt. Dein-

Deinde TIBI vxor in decus, gloriā cēdit, tali MARITO, tali PATRE Dignissima. Plin.in Paneg.
 Quae Castitas Illius? Quae Sanctitas? Quanta Grā-
 vitas? Quanta Constantia? Quām Illa nihil Sibi ex-
 FORTVNATVA nisi gaudium vindicat? Ea-
 dem quām modica Cultu? Quām parca Comitatu?
 Quām cīvīlis incessu MARI T I hoc opus, qui ita
 imbuit, ita instituit, nam vxori sufficit obsequij glo-
 rīa. Quām iucunda? Quā comis? Quām denique (quod
 paucis datum est) non minūs amabilis, quām Venerā-
 da? Est sanè, quam vxoribus nostris ostentare possi-
 mus: est à qua viri quoque Fortitudinis exempla su-
 manus: quam sic cernentes, audientesque miramur, vt
 illas, quae leguntur. Non formæ dumtaxat præstantia,
 & etatis flore spectabilis; sed multò magis ob Vir-
 tutem in admiratione habenda: non enim publica mo-
 dō, MARI T I amans est, sed & prudens, &
 magnanima, ac propter mansuetudinem, benignita-
 temquè, Subditis mirifice accepta. Ipsum quoquè ge-
 nus humanitatis ornavit. Quis possit sufficienter edi-
 cere, quanta pietate, quanto Morum pondere decore-
 tur? Id Matrimonium ad maiora Nitenti decus, ac
 robur fuit. Vivitis mira concordia per mutuam chari-
 tam, & invicem VOS anteponendo; nisi quod in
 bona vxore tantò maior laus, quantum in mala plus cul-
 pæ est. Auget etiam Splendorem summa Eius Re-
 ligio, pauperum necessitatibus largè succurrit,
 claudorum, atquè debilium maximam habet curam,
 non

Idem 7. epist. 9.

Idem in Paneg.

Idem 7. epist. 19.

Plutarch.de Vir-
tut.Mulier. in
Camma.

Cassiod. 10. ep. 4.

Tacit. Agricol.
licet Picbenas,
ibi, Quem Lip-
sius n. 17. Sequit-
ur emendet tā-
tō minor.

Plutar.in Cāma.

Paul. Diac. 13.
līst. Miscel. c. 10.

non servis, nō ancillis, nō alijs ministris vtens, sed per SEMETIPSVM agens, & ad eorū habitacula veniens, & unicuique, quod opas haberet, præbens. Sic per Ecclesiast., & per Ecclesiarū Xenodochia discurrens, suis manibus ministrat infirmis, ollas eorum tergens, ius gustans, offerens cochlearia, panem frangens, cibos quæ ministранs, calicem diluens, & alia cū etiа faciens, quæ servis, ac ministris mos est, solenniter observare. Huius PIETATIS insigne, & seculis omnibus memorandum exemplum præstítit, non enim tantum

Claud. de laud.
Stilic. Paneg. 2.

Scelerum matrem, quæ semper habendo
Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum;
Trudit avaritiam.

Vellej. Patere. I.
bist. c. 9.

Tali HEROINÆ ab Excellentissimo Principe CASTRILLENSI COMITE (Viro in tantum laudando, in quantum intelligi Virtus potest) GENER Dilectus, è moribus SOCERI, nihil æquè ac Beneficentiam, ac Liberalitatem hasisti, MARITVS, GENER, AMICVS, cunctis vite officijs æquabilis, opum CONTEMTOR, Recti per vicax, constans adversus metum.

Marc. 4. epig. 13

Macte esto tedi, ò Hymenæe, tuis.
Tām bene rara suo miscentur e innama nardo;
Massica Theseis tām bene vina favis.
Nec melius teneris iunguntur vitibus ulmi;
Nec plus Lotos aquas, littora Myrtus amat.

Can-

Candida perpetuo reside, Concordia, lecto,

Tam pue pari semper sit Venus iequa iugo.

Diligat ipsa senem quondam; sed ^{q. 2. dil. locum} illa marito

Tunc quoque cum fuerit, non videatur anus.

Faxit Rerum Artifex Deus, & Numerosam,

Vobisquè similem Prolem indulgeat, quod pluri-

mis monumentis insitat Antiquissima, ac Nobili-

lissima DOMVS VESTRA.

Et partu possent ditescere dulci.

Ke possent Natis munire senectam.

Obtigit in charissima AGNETE PAREN-

TV M recidiva Natura, Mens, & Ratio CON-

SIMILIS. Talis decebat Cōiux talem Mari-

tum, & nisi prævijs ornatibus præiret, TVAM

non fateremur Spōsam: Illam virilis vigor exা-

agitat, Experieris non DIANAM magis moni-

bus, quam MINERVAM in errare. Proferam

de Sodalibus, nam ex TVIS multum TIBI

glori accessit, in eis tanta humanitas, Tam al-

tus pudor, ut ad parvos Penates, et Larem angustum

ex Domo Principis Modestie, et Tranquillitatis

exempla referantur.

Odehat ante Ducam famulos, turbamque minorem,

Ibiq; Et Pallatinum Roma supercilium.

At nūctūtas amor cūctis, Auguste, TVORVM

Vt sit cuique suæ cura secunda domus.

Tam placide mentes, Santa est reverentia nostri,

Tam pacata quies, tantus in ore pudor.

^{q. 2. dil. locum}

15

Ovid.

Lucret. 4. de Rer.

Nat.

q. 2. q. 3. m. 2

Acad. T. 2. 1. 1

Plin. I. epist. 6.

Plin. in Paneg.

Mart. 9. Epig.

8. 1.

q. 2. q. 3. m. 2

Nemo suis (huc est Aulae natura potentis)
Sed Domini mores, Cæsarianus habet.

Ennod. lib. 5. ep.

21.

Vere, & venustè Ennod. Apud quos ignorati sumus, moribus nostris de sodalibus estimamur. Cuius

Symnach. lib. 1. epist. 43.

Isid. Pelus. lib. 3. epist. 24.

Cassiod. lib. 1. ep. fol. 30.

rei causam videtur adferre Symmachus: Semper natura gaudet æqualibus, & familiare sibi est omne, quod simile est. Quarè Isidorus Pelusiotæ familiariū vitam ait esse vniuersitatem perspicuum argumentum. Ideò clamavit Magnus ille Aurelius Cassiodorus. Refugite tales familiares, qui sint iniuriarum ministri, qui honori vestro nitantur ascribere quod delinquent, & cum levitates suas asserere cupiunt, vestram reverentiam implicare conantur. Vnde Togatorum eruditissimus Seneca sic inquiebat.

L. 1. C. Theod. de stud. lib.

Conciliari nisi turpitatione amor turpium non potest. Hinc illud Imperatorum in legibus gravissimum effatum: Malas consociationes proximas putamus esse criminibus. Ex his consequitur, ut qui domesticos habent haud bonos, corruptos, & vitijs contaminatos, iij aut laborent gravi apud omnes infamia; si illi publicè, atque in omnium oculis sint audaces, voluptati, ut blandissimæ Dominae mancipati, libidinosi; qui sub signis Castitatis singulari perfidia Veneri, & Cupidi militent. Ideoque prudenter monebat Sanctus Hieronymus. Tales habeto socios, quorum contubernio non infameris. Redundat sine dubio in familiam illud universam, & gravissimum vul-

S. Hier. ep. 2.

nus

nus imponit, & affectatores illi improbi sunt, in Dominum contumeliosissimi, ut qui illius authoritate, & dignitate abutantur ad flagitiose vitæ licentiam in umbrandom. Certè splendor ipse dignitatis, ut gemma in luto, in ea familiaritate sordescit. Sidonius Apollinaris laudans Simplicium, quem designabat Bituricensibus Pontificem, non omittit illius hac in parte prudentiam, non indiscreta familiaritate vilesens, sed examinata sodalitate pretiosus. Talis & TV. in vita, & sodalito conspicuus, Benevolus cunctis.

O P T I M E PRINCEPS, venio ad propriam, veram, ac nativam laudem, quam in Decrina, & Sapientia TVA constituo. A tenera adhuc iuventa, qua R A T I O pausat, mens obbrutescit, mollities ebullit, TE litteris deditum agnoscimus: fugavit cura inertiam, solertia sequuta, & opimos racemos vitis onusta prescripsit: meliores fructus dedit Ars, acuit ingenium Mens Augusta, & sub iuvenili ardore Regij apparuerunt Mores, non aliter, ac in Oriente, lux conspicatur. Gloriosum Grammatices Studium, & humanis, & divinis Literis accōmodum imbibisti prius; sed mehercélè quantum egisti Rhetore! Non levidensis laudationū TVARVM hic sifflitur cumulus: Gregorius Nysensis Ephoramum Edeffenum, & Gregorium

Sidon. lib. 7. in
Concion.

Cassiodor. lib. 9.
epist. 25.

Cassiod. præf. lib.
de Orthographia.

Greg. Nysem. in
vit.

Thaumaturgum scripta illorum vita luculento genere dictionis exornat: in utroque verò non obscuram, sed excellentem Grammaticæ cognitionem sic extollit, ut versari in uberrimo gloriæ campo videatur, unde iusta encomij seges possit erui. Eamdem Gregorius Nazianzenus in Basilio Magno deprehendit, qui Mosem in eo genere scientiæ vel æquarit, vel etiam anteierit. Gregorius Turonensis vir Ævo suo doctissimus laudes ingressus Gregorij Magni Pontificis Maximi, Literis, inquit, Grammaticis, Dialecticisque, ac Rhetoricis orat institutus. Magno iudicio Quinetilianus non esse f

4. D. Laurent. rendos pronunciat, qui hanc Artem, ut tenet, ac iejunam cavillentur, quæ nisi studijs Ramirez de Prado ad Martial. maioribus fundamenta iecerit, Quidquid lib. I. epig. 2 nū. superstruxeris, corrueris necessaria pueris, in l. fin. de Ædil. cuncta senibus, dulcis secretorum comes, & que edict.

Vel sola omni Studiorum genere plus habet operis, quam ostentationis. Additque multa in ea esse Arte, quæ non modò acuere ingenia puerilia, sed exercere, altissimam quoque eruditatem, ac scientiam possit. Grammaticos proinde

Senec. epist. 95. de Seneca Latini sermonis custodes nominat:

Itaque Sanctus Augustinus cum videret multa esse in Divinis Literis obscura, quæ sine huius artificio subsidiou nequeant intelligi, magna cura, & perspicuo facunditate generes omnes

S. Augustin. de
Doct. Christ. lib.

ut am. N. 2212.
tio

ónnes ad Artem Grammaticam perspicient
dam invitat. Et illud quidem studium com
mendatum fuisse Maioribus nostris, vel ex eo
patet, quod de Episcopo Catinensi in De
cretis Pontificum scribitur, quem constat ex
Pontificio throno, atque munere fuisse amo
tum, quod confessus fuisset se numquam
Grammaticam didicisse, vel etiam legisse
Donatum. Progressus in ea facti haud du
biè faciendos Maioribus in Curis prævide
runt; nam in Rudimentis Magnus Author
securè ædificat, & sine fundamentis Domini
rum Ruina conspicitur. Post hanc sedulò
occupationem exantlatam, & obtentam fe
liciter vigilijs indefessis Salmanticam (Scien
tiarum Matrem, Orbisque Theatrum com
pellem) petijisti ad SACRATORVM
LEGVM, & CANONVM Studi
dum, verè tam nobile, ut eius intuitu pere
grinareris, Patriam, dulciaquè Arva deseret
res (TVA tamen ubique est tellus, om
nes TE amant, TV què omnes) cucurristi ad
Pallium, ut obtineres Bravium; contigit sors
plena sudoribus, & sub MAGISTRIS, MA
GISTER audisti. Rapit me sine tempore
SCIENTIA TVÆ vortex, in tēpus relinquā
mus. Gregor. Thaumaturg. vocat studiū LEGVM
ADMINICULVM VITÆ MAXIMVM,

lucu-

*Cap. fin. de etat.
& qual.*

*miss. O. s. I.
reg. R. o*

*s. mot. m. d. N. 2
. 2. 2. 2. 2. 2*

*annua N. 2. 2
. 1. 1. 1. 1. 1. 1*

*10. C. In qua. bla
gum mi. 10
10. 1. 1. 1. 1. 1*

*. 815
10. h. m. d. N. 2
. xx. h. d. t*

*Greg. Thaum. in
paneg.*

luculentum viaticum, quod in usum opportune
venire possit. Imperatores autem ita L E G E S
commendant, ut significare videantur esse
ILLAS omni hominum genere addiscendas.

L. 9. C. dell. cap.
si in adiutorium,
dist. 10.

L. 12. C. de iur.
& fact. sign. inhibita declinent, vel permissa sectentur. & alio lo-
co. CONSTITUTIONES PRINCIPVM
nec ignorare quemquam, nec dissimulare permitimus.

S. Athan. tom. 2.
pag. 248.

Greg. Nazianz.
orat. 21.

Bald. apud. Cre-
sol. in Mystag.
lib. 2. c. 19. fol. 318.
S. Athan. ad Or-
thodox.

Baldus Iuris consultorū Princeps Maximus, qui
scit CANONES, & LEGES, ille verè seit IV-
RA. Qua de re Sanctus Athanasius divinè: Non
nupera, aut novitiales est CANONVM Eccle-
siasticorum institutio, sed à primis usque PATRIP-
BUS per manus tradita est, & fundata in Ecclesijs:
Hæc sufficient in commendationem. A T E
auspi-

auspicium sumsi, & non sine auspicio ad T E
 revertar. MAGNATVM POTENTISSI-
 ME, lectionibus quotidianis assiduo labore va-
 casti, & AVREVS Mente totum intendisti af-
 fectum, ut Pythagorico Iure clamares D I S-
 CIPVLVS. Quantus fuisti Auditor pleno lu-
 stro, Academia condicit (quæ T E recepit
 PROCEREM, & venerata fuit MODERA-
 TOREM avibus felicissimis) Doctores edi-
 cunt, Contubernales proponunt, & cetera tur-
 ba deponit. Supra ætatem MAIOR vicisti
 ætatem. Qui quavis de Splendore NATALIVM
 CONSCIENTIAE iubar hauseris: tamen fulge-
 rem STIRPIS præcipue MORVM radijs obum-
 braisti, vincens decorem SANGVINIS INGE-
 NII claritate, dum coruscantem GENERIS
 TVI lampadem actuum serenitate transcendis, &
 factus es STEMMATIS victor TVI, per quod
 plerosque mortalium nascendo superasti; & seculum,
 nunquam dignius eloquio, quam quia TV illud
 incoluisse Mag næ, & supra Spem IVVE-
 NIS DCCLXXXI. Trahor in admirationem
 non parvam, imò trahuntur Omnes de tanta
 disciplina; sine necessitate STVDIORVM
 cum necessitate studiisti, ut præcelleres cun-
 stos, & T E IPSVM anteires, avebat Animus,
 ardebat Spiritus, et Religiosa Maiorum Cor-
 certatio perculit MENTEM IGNEAM,
 splen-

Ennod. in vit.
Anton.

splendentī facula accendebaris. Sicquè ultimō
 - A dīscendi honore post transactum tempus,
 quod p̄fixit SCHOLA ad examen, decorā-
 tus, ILLAM rediviva curæ relinquisti; dolebat
 TE absente Decus SVVM obscuratum, pos-
 tu m̄lumen in Charissimo, Eruditissimo quē FI-
 LIO; sed TVCIVS quatiens dolorem, iterū
 salutis Adul̄tus tam Animo, quam Ingenio
 Parentem: quo T E exceptit uinis redeuntem!
 quo hymnis accepit Fidum SUE Æternitatis
 testimonium in Ævum daturum! Primū enim
 Meritorum Culmen exhibuit Almum CON-
 CHENSE COLLEGIVM toto Orbe Ce-
 leberrimum, ubi Meritissimus ALVMNVS,
 TOGATV SQUÈ STVDIORVM Sarcinā
 vegetasti, & maiori cum gloria addidisti. Ibi
 degens quāta dexteritate docuisti Coxtaneos!
 quanta literatura replevisti! & Primor Primas
 detulisti. Cū sis procul ambiguo PRIMVS om-
 nium toto, quā patet, Orbe PONTIFICVM, cū
 prerogativa subjiciatur, cū eēsura TVÆ, atrenat
 etiā turba COLEGII. Nec se continuit vi-
 gor Literarum intra metas privatas, excurrit in
 Publicas, & in Magno Theatro acclamatus
 fuisti Agnotheta, auditus Nomodydactes, cū
 legeres, cū doceres. Decretum igitur fult
 Nazar. de lau- Imperium, & Triumphus Illi, cuius in annis pu-
 dib. Constan. A. bescientibus non erupture Virtutis tumens germen,
 non

Sidon. Apol. lib.
 6. epist. 1.

Nazar. de lau-

non flos præcursor indolis bonæ lætior, quam uberior
apparet. Sed iam facta grandifera, & contra ratio-
nem etatis maximorum fructuum matura perceptio.
Vnde quod tutò credi nequit, imò quod existi-
mari fas est, TIBI putaverim contigisse, ut
TVA mens studuerit ab infantia pueritiæ delegata,
militaverit in illa literaria palestra ab adolescen-
tia iuventa excitata, & censuerit à iuventa senecte
ponderata, quæ præponderavit senectuti.

Conscenit què senum PVER IPSE Curulem,
Sedit, & emerito IVVENIS veteranus in auro.
Legisti publicè, relegisti privatim in Atheniæsi,
Salmanticensi, inquam, Licæo, Palladia Domo
è cerebro Iovis Nata, quot TE ambiebant Ce-
rollæ docentem! quot TE mirabantur dictan-
tem! O Aurea scripta Lævia manu! quæ scri-
bit vitæ normam, figit terminos disciplinæ, & in
quibus

Sunt plurimæ vene abditorum fontium.

Descendisti in arenam oppidò acutus lanista;
vicisti clepsidram mole literarum Magna, &
PUBLICIS recitatus VOTIS MAGI-
STER ad DECRETALIVM SANCTIO-
NVM interpretationem solennem, Magnum,
& ILLVSTRISSIMVM ASTRVM in
publicum iuventutis bonum. S. Basilius inter-
adium éta, quæ divinitùs ad virtutē obtingūt, po-
nit præceptores bonos, & divinorū sermonū auditionē.

D

Quo

Tertul. lib. de A-
nim. c. 55.

S. Th. in add. ad
1 p. q. 96. art. 7.

S. Pet. Chrysol.
serm. 43.

Georg. Pifid. v.
42. Cosm.

Cyrill. Alex. hs-
mil. 2.

S. Basil. in Ps. 7.
P. Chrysol. in My-
tag. lib. 2. cap. 3.
sect. 3.

Quo facto quid insignius! sed cursum fortuna
peregit; cum Regia Catholici Principis Phi-
lippi Fidelia signarit TE IVDICEM, quando
in pulvere ungebaris Athleta. Retardarunt
MVNIA Olympica certamina, voluit enim
CONSILIARIVM, qui literas docuisset in
Agone, ne periclitaretur ACTIO REGIMI-
NIS. TE ergo in VALLIS-OLETANO
CONVENTV ascripsit PATREM, praesig-
navit AUDITOREM, quanto REIPUBLI-
CAE munere! Nam fuisti

*Maiol. 2. tomo
Dier. Cantic. coll.
5. fol. 468. I. Lip-*

*sius civ. Doct. lib.
4. c. 8. 9. & 10.*

*Autb. de Iudic.
coll. 6. c. 4. Caf-*

siod. 5. Var. 41.

*Lucanus de Ca-
tone.*

*Demosth. in Orat.
cont. Aris.*

Plin. 6. ep. 6.

Papin. 4. sylv.

IVSTITIAE cultor, rigidis servator HONESTI.
Qui nequè inimicitia, nequè benevolentia, neque alia
causa ductus nullam aduersus ea, quæ novit, fert sen-
tentiam. O diem letū! quo TE SENATORREM
conspeximus.

Moribus atque TVIS gaudent turmeq; , Tribusq;
Purpureique Patres, lucemq; à CONSVLE dicit
OMNIS HONOS.

Et post aliquot temporis anfractus (præeun-
tibus actionibus TVIS) SACER, REGIVS-
què præscriberis HONORVM M Y S TA,
ORDINVM què CONSESSVI adiungeris
TRAVEATVS EQVES, sancta diadofi, re-
cta linea pingebas. Magnas causas I V D EX
trutinata mensura adpendebas; dedisti GR A-
TIÆ meritum in ijs, quæ Maledicorum litura
velut spongia deturpabat. Celer expediebas,

ne

nè mora aut dedecoraret Candidatum , quod
sæpius evenit: aut concitaret æmulationem in
Ambientem. Celerrima sunt hæc negotia; ho-
noris enim regula brevissima est. Patebant Do-
mus supplicibus sine ostiarijs , quod olim in
Magnatibus dolebamus.

Herald.ad Mart.
lib. I. epig. 7.

Crescit occulto velut arbor Ævo

Horat. I. Carm.
Od. 12.

Fama

quæ SVPREMAS ad AVRES pervenit , &
nè deficeret TVIS Meritis cumulus meritorū,
in REGALE MAXIMV Mquè C O N S I-
LIVM eveheris. Nam Senatorium Imperium pro
præmio virtuti est propositum. Quid quid enim floris
est, HABERE CVRIAM decet, & sicuti Arx
decus est Vrbium; Ita ILLA OR N A M E N -
TVM EST ORDINVM CETERORVM.

Cassiod.lib. I. ep.
4.

Non Areopagus tantum fuit veneratus Con-
sulem. Romanus Senatus suū PAPINIANVM
agnovit Iura condentem. Excellentior Assēsus
incliorem conspexit PATREM, yidit CON-
SCRIPTVM IV DICEM. Nec amplius ex-
petere, nec consequi maius potuisti, illuc habet
Meritum Principatum, quem transilire finis
humanus nō sinit. Verùm Ex EO Rectissimus
Consularis Sanctius Tribunal petis , & R E-
GIÆ CAMERÆ diceris G O N S I L I A-
RIVS ad Munia distribuenda. Sed cùm hæc
ageres cordatissimè, inopino casu TOGAM

Idem d.lib. I. ep.
13.

P.Ioan.Ludovic.
de la Cerda ad
Virg. I. En. 9.
430.n.5. tom.2.
fol.84.

Cassiod.lib.6.
form.4.

in ENSEM convertis. Nam obitus ILLV-
STRISSIMI, ac PRÆCLARISSIMI SO-
CERI CASTRILLENSIS COMITIS de
Rege, de Republica Meriti ab NAVARRÆ
oris, ubi clavum tenebat, in hanc ditionem ac-
cessit, vocavit TE Comitatus Hereditas, &
successio, & exemplo Iustiniani ARMARIS
TOGATVS Dynasta.

*Claudianus in
Hercul.*

*Inclite principijs, tardus vix editus ortu
Fecisti de PATRE FIDEM.*

Iam TE collaudavit Nostra Hæc Mantua E-
quitantem, perspexit Equitio Nobilem. Reti-
nuisti munera præmaxima, quibus fruebaris, por-
tendit Status Mutationem, non locum, PRÆ-
sidis decoraris titulo in Suprema I N D I A-
RVM Aula, nec sis sis, ad REGIAM CLA-
VIM CVBICVLARIVS fidissimus detine-
ris, & fastigato Honorum Apice illustraris. In
Majori STATVS Consilio reponeris CON-
SVLTOR dignissimus, & ad Bellica Tracta-
da renuntiaris EQVES, & MILES. Quot TE
queritat præmia, minora pro Meritis, & Obse-
quijs, minora pro Affectu! Poposcit TVVS vi-
gor literatus tanta. Iustissime Aristoteles pro-
clamavit, *Quidpiā Dominans est juē SAPIEN-*

*TIA Stoici, ut animadvertis Clemens Alexan-
drius, Régium, Sacerdotum, Prophetiam soli Sa-
pienti tribuebant. A quibus accipiens, opinor,*
Speu-

*Clem. Alex. lib.
2. Strom. pag. 268*

*Speusippus aiebat solos Sapientes esse Reges,
& Principes. Plato verò tanquam ex Oráculo
Sapientiam nominat Regalem Scientiam, qui-
què Illam possederit, sive Princeps, sive Pri-
vatus fuerit, esse R E G A L E M , & me-
ritò*

*DOCTRINA sed vim promovet ^{n.sit.} i Nam;
Rectique cultus pectora roborant.*

*Et est lumen, pulcerrimum sanè animi orna-
mentum; à quo luminosi fiunt homines. Idq;
Oseas Vates penitissimè parari monebat: nam
ubi Nos habemus innovate vobis novale, in Græ-
co est: Illuminate vobis lumen S C I E N T I A E .*

*Sapientia TIBI paravit Sedem: in TE velut in
diversorio lucida Domus se inclusit. Ideò Sanctus*

Augustinus asseruit, Aram esse D I V I N I T A-

*T I S M E N T E M Bonis artibus, & Disciplinis
imbutam. Quæ TVA Eloquentia! es enim*

*Vir rebus omnibus honestus, & orationibus compon-
nendis facundia incunda, & copiosa, elocutionis*

*quæ priscæ pondere, sententiarum castitate, Ver-
borum eleganti gratia, & pronunciationis vehe-
mentia præcipue pollens. DEMOSTHENES*

*Iuris-Consultorū habebaris, & IVRIS-CON-
S V L T I S S I M V S Oratorum, cùm*

*aut consuleres, aut iudicares. Dexterimè de-
TE videtur sermonē instituisse Theodoricus*

apud Cassiodorū. Nobis cura fuit Eloquētie TVÆ

fluenta

Horat. 4. Carm.

4.

Ose. 10.

*Ennod. in vit.
Epiph.*

*S. Aug. lib. 20.
contr. Faust. c. 3.*

*Niceph. lib. 8. c.
45.*

*Cassiod. lib. 10.
ep. 6.*

fluenta perquirere, quam licet singulariter diligamus,
 moribus tamen iuste postponimus: in illis enim vita
 cognoscitur, hic tantum lingua laudatur; sed in TE
 valde decorum, quia utrumque nosceris habere so-
 ciatum: & qualiter enim splendes Actionis merito, &
 Dictationis eloquio, ut iuste possit intelligi, per TE
 voluntas Principis expediri. Vicit TVA Facū-
 dia linguam ingenio volitanti, etiam si careres
 Dominatu Princeps, fuisses Studio Dominus:
 minus Solium exhibuit Nascendi Potentia, &
 maius prævenit Artis Facultas. Ut TE intuere-
 mur M A G N U M, non indidit Natalium Cō-
 ditio, sed Splendor Mentis. Ethnicè, et si gravi-
 ter Seneca. Est aliquid, quo Sapiens antecedat
 Deum, ille Naturæ beneficio, non suo, Sapiens est.
 Multum contulit Scientia ad Iustitiam; quæ
 enim Sapientia est iniusta? Surrexit gloria ex
 Illius distributione. SOLATIVM Pauperum,
 LEVAMEN Viduarū, Pupillorum AVXI-
 LIVM, & Subditorum fuisti refugium. Edicā
 TE IVSTVM, ut his Nominibus compelle-
 ris. Plinius Iunior de Euphrate Philosopho in-

Plin.Iun.lib.1.
*ep.10. Eruditissi-
 mus Solorç. de
 Indian.Iur.lib.3.*
c.8.n.28.

Greg.Naz.ep.14

quit, affirmat esse hanc Philosophiæ, & quidem pul-
 cerrimam partem, agere Negocium Publicum, cog-
 noscere, iudicare, promovere, & exercere IVSTI-
 TIAM. S. Greg. Nazianz. cuius ore ipsa Theo-
 logia loqui videbatur, asseverat esse pulcerri-
 mum Philosophandi genus IVSTITIAE
 patro-

patrocinium suscipere. *Iustinianus* verò Iuris-
 prudentiā ex omni parte Sacram esse vult, qui
 Iuris Corpus *Templum IVSTITIÆ* appellat,
 & Iuri attribuit Religionem, cùm dicitat Imperatorem esse *IVRIS Religiosissimum*; itēm
 Constitutiones vocat *Sacratissimas*. Hinc
Vlpianus Iuris-Consultos *IVRIS SACER-*
DOTES, & *Symmachus* ipsos Imperatores
IVSTITIÆ SACERDOTES vocarunt.
 Præclarè *Theodoricus Rex* apud *Cassiodorum.*
Esto Innocentium *Templum, Temperantiae Sacra-*
rium, Ara IVSTITIÆ. *Absit à Iudicarijs Mē-*
tibus aliquid profanum. Imò Divinitatem in ijs
 quandam Maiores Nostri esse putarunt, qui
IVRA administrarent. Enòs suis temporibus
 magnis Virtutibus admirandus nominatus fuit
 Deus ob *IVSTITIÆ* Magnitudinem, vt ait
Cyrillus Alexadrinus, quòd opinor, illa foret cō-
 munis opinio, nihil in terris Æquitate, atquè
 Iustitia esse Divinius; quæ tām in causis, quām
 in præmijs, & consilio consistit. In causis, quia
 Litiū Iura expetū Administrum, qui præbeat,
 & referat. In præmijs, vt æquo lāce distribuat.
 In consilio, ut recte suadeat. Quotusquisque
TV in ijs omnibus extitisti! In litibus Partiū
 etiam Patronus probatissimus, qui Iura propo-
 neret, & scitissimè daret, & diceret. In præ-
 mijs Benemerētium indefessus assecla. *Hono-*
rem

Iustin. in *pref.*
Instit.

Symm. in Relat.

Cassiod. lib. 1.
epist. 12.

Cyr. Alex. lib. 2.
Glapbyr.

rem Beneemeritis esse tribuendum Gentium
nium cōcors est sensus. Hinc enim exhibitæ in
bellis Phaleræ, in Circo Pompæ, in Theatro
Coronæ, in Prytanæo victus, consecrations in
Foro, Clypei in Fano, ubique Statuæ. Hinc
& triumphi, hinc tropæis ornata vestibula, hinc
Laureata Capita, hinc concinni civium plau-
sus, hinc magnificæ deductiones, atque saluta-
tiones, & alia honoris, sive argumenta, seu mo-
numenta fluxerunt.

Herald. ad Mart. Quod si ut Magnus aiebat
lib. 10. epig. 72. Orator, Benemeritos, aut Merentes colere debemus;

Cic. 1. offic.

I. Lips. lib. 1. quo tandem cultu, & quibus honoribus profe-
Mon. & exempl. quemur TE, cuius tanta sunt merita? & in bene-
pol. c. 8. n. 13. Ad. merentes luculenta beneficia? Virtus sola Impe-
Contz. lib. 4. Pol. rior digna est, præfers in Illa Magnos, et si ætate
cap. 16. Scrib. 2. minores. Certè Gentes universæ ferè Naturæ,
c. 26. velut Magisterium infectantes, in primis quæ
cultiores erant Provinciæ, & synderesi parebât
magis perpetuo usu id sequutæ. Nō omittamus

Lyren. ad c. 48.

Gen. Pin. lib. 2. de

Reb. Salomon. c.

1. n. 5. Salian. to.

3. ad ann. mund.

3019. nu. 12.

Lyrensis animadversionem subacutam. Quia

propter maiorem ætatem non est aliquis ponendus in

Regimine seculari, vel Ecclesiastico, nisi conditiones

aliae ad Regendum requisite concomitentur: hoc etiam

modo David Salomonem Regem instituit reprobata

Adoniae institutione 3. Reg. c. 1. eo quod Salomon

Sapientior erat. In consilio ita Animum, ita Mé-

tem expressisti veraciter, ut CONSILIARI

Cresol. in Mystag. Magno Nomine meritò celebreris Socratus

lib. 4. c. 26. sect. 4 Ardor,

Ardor, seu Socratica Fides.

Tu legeris? Tantosque viros, quos obtulit Orbis,
Intra Consilium vincis, sensumque legentis.

Nam ILLVSTRISSIMVS omnium Mortaliū
videtur HIC, qui PRUDENTIÆ in Consilijs SVÆ fructū longissimo tempore tam privatīs, quam
publicis in rebus percepit. Sic SAPIENTIÆ,
ELOQVENTIÆ, & DISCIPLINÆ dotibus
approbatus, decus, populorū exemplum factus ES.

Non etas quemquam, non valetudo retardavit, quo
minus oculos in solito spectaculo impleret. TE par-

vali noscere, ostentare iuvenes, mirari senes, ægri
quoque, neglecto medentium Imperio, ad conspectum

IVI, quasi ad SALVTEM, SANITATEM
quæ prorepere. Nec esset vivida Vis IVSTITIÆ,
nisi illam insufflaret INTEGRITAS.

In plerisque semper animadversa fuit illa mensa
quædam avaritiae libido, & habendi sitis, quæ
illius muneric gloriā, atquæ decus plurimum
inobscuravit. Nam de Iudicibus multi, non

tam ad libram IVSTITIÆ, quam
ad plenam aurificis stateram sententias suas

expendunt. Polite sanè Isidorus Pelusiota. In
iudicijs quo Vergit aurum, illuc propendet iudi-

cium. Vetus id malum est, & per omnes
ÆTATES omnium seculorum fusum,

& propagatum. Quod deplorat Sanctus Au-

gustinus. At in TE certissimum est illud in

Petron. in satyr.
ubi Interpretæ.
Cland. de Laud.
Stilic. paneg. 1.

Polyb. I. Hist.

Nicolaus San-
eti Bernardi No-
tarius ep. 5.

Plin in Paneg.

Istd. Pelus. lib. I.
ep. 101.

S. August. serm.
19. de verb. Do-
min.

E LE-

L. in honoribus,
ff. de vac. mun.

S. Ambros. lib. de
bon. mort. c. 5.

S. August. epist.
113.

Cassiod. lib. I.
epist. 4.

Pacat. in Paneg.

LEGIBVS acroama VERE PHILOSOPHANTES PECVNIA M CONTEMNVNT. Laqueus in auro, viscus in argento, nexus in prædio, clavis est in amore. Dum aurum petimus, strangulamur; dum argentum querimus, in visco eius heremus; dum præmium invadimus, alligamur. Super volens terrenis opibus nostris, nam in mellis copia non frustra pennas habet apicula; nec sit enim herentem. Mens libera renuit servitutē, cui repugnat, TVA gaudet Arbitrio Divino, non captiva lucris. O quanta laus ex puritate concipitur! Mirus Princeps perfectissima Integritate, & Integerrimus miro ordine COMES, & SENATOR omnium ades CORTINA Integrorum. Munia TE Clarum reddere potuerūt VIDICEM recta tamen CONSCIENTIA se renavit. Vixit enim tanta continentia, ut æquitatem instrueret monitis, doceret exemplis. Facilis enim recti persuasor innocens iudex, sub cuius prædicabili conversatione pudet mores probabiles nō habere. Concupiunt cuncti magis in Manibus TVIS voluntari, quam in alijs figi, ut potè Timoratus Mente, & cordatus timore VITAM agas INCORRUPTAM. Sub BONITATE Iustus, & sub IVSTITIA bonus Regimen tenes: Peruanis, & Mexicanis Oris vigilantissimus es Atlas, SOL cuncta percurris, & Indorum Gentem miserrimam foves, & reples MVNI-

FI-

FICENTIA PRINCIPALI; Illorum Bel-
luinos, & feros mores Evāgelica tuba discindi
vrget T V A Pietas, Divinos Agathoergos
mitti suadet Religio T V A, & ab Oppresio-
nibus Impijs Ministrorum liberari T V A sata-
git Cura, satagat etiam, ut continuata serie id
constituatur opus, quod certè cum Maioribus
decertabit. Decēt TE Maiorē talia, ut glorio-
sum nomen in tantum extendatur Imperium,
protrahatur in Famam. Sed quomodo hoc sie-
ret, nisi antiquis LEGIBVS sublevaretur nut-
tās, sustineretur caducū; arduam enim tot De-
cretorū arrugiam confodisti; & Rescriptorum
Regiorum strigam concinnasti mirificè, & in
corpus rededisti. Moderatrix rerum omniū diligē-
ter desideravit Antiquitas, ut quoniam erat plurimis
per nostra serinia consulendū, copia non decesset procu-
rata chartarū. Hinc EXCELLENTISSIMVS
PRÆSES Imitator prudentissimus Antiquorum.

VETERES revocavit ARTES.

Ut nostris temporibus præstaret ornatum; cuius præ-
cipua cura est pro SALVTE REIPUBLICI
CÆ, & nova excogitare, & antiqua restituere. Di-
vulsa, sparsa, dispersa, ac dissipatas CON-
STITUTIONES styli comitis vocibus usque
in præsens tempus ab Antiquis colligere iussi-
sti, & in unam coalescere formam, volumenquę
componi, ut vētura posteritas, & laborū molestias,

D. Solorç. de In-
diarum iure lib.
3.c.6.toto.

Iust. Lips. in cent.
2. ad Belg. epist.
6. Alciat. Embl.
131. & 135. ubi
Brocens. & Mi-
noës.
Cassiod. II. var.
ep. 38.

Idem form. 5. lib.
6.
Horat. 4. Od. 15.
Cassiod. 6. form.
6.
Veget. in prot. lib.
1. de re Milit.

Cassiod. prefat.
lib. 1. var.

quas pro generalitatis commodo SVSTINES, &
SYNCERÆ CONSCIENTIÆ dignoscere
actionē. Inter tanta, quæ exterrant in Fastis, præ-
cipuum illud est, quod TITtenens Provinciā,
stagnantiū Lacuū undifona flumina, quæ sèpius
Florentissimā MEXICANAM VRBEM in
stragem dederunt inundationibus saginatam,
ÆTERNIS COMMEATIBVS adornasti.
Magnæ TVÆ Menti quid non providū? Pru-
dentiae quid non magnū? Solus TV in Re diffi-
cili Præceptor omnium cōcitas acclamationē,

Cùm clara diu rerum documenta dediffs.

Non TE parte sui, sed in omni corpore sumis
Imperium, cunctaque dedit tellure regendos
Rectores.

Iste animi TVI vigor rerum Maximarum capacis-
simus existit; tanta sane diligentia subiectos populos
Capitol. in An- regis, ut omnia, & omnes, quasi TVA essent, cures.
ton. Pio. c. 7. & cùm nihil sit difficilior, quam scire hominibus im-
S. Greg. Naz. perare, quia nullum animal morosius, nullum maio-
Orat. 1. re arte tractandum, quam homo. Eluxit à privatis
Senec. lib. I. de curis actionis publicæ dimensio, & à proprijs
Clem. c. 17. Laribus, velut rivulis, attentionis undulam
Xenoph. de dict. carpisti, à TVIS Gubernacula sumisti re-
Socrat. lib. 3. giminis optatissimi, & de Oeconomia priva-
ta Publicus Rector exijisti. Quam recte Socrates
ille Politicus asserebat; Qui boni patres familias,
eosdem quoque bonos Imperatores futuros. Comptius

The-

Themistius. Qui domi ne quam est, foris numquam be-
nus esse potest. Benè neverunt R E G N A
Cordatissimum, ut TE pra ficerent Regentem.

Themist. orat. 3.
pag. 70.

Comiticum negotijs caput es, & non sine
negotio, intendis enixè, curasq; intètè REG-
NORVM Saluberrimam Propaginem P A-
STOR F I D E L I S. Ceteris Confessibus
quartus APOLLO lucem mittis, & splendo-
rem! Tot implicatus curis non ar geris, conti-
nuus ubiq; respondes. Ifsa enim est recta admini-
stratio, quæ ~~et~~ sine potestate defenditur, & strepi-
tus Munerum allicit, & urget, invitat, & pre-
mit, quando Alijs aditum præclusisset, & lc-
cum. O H E S P E R I A E Miraculofum D E-
CVS, & LV MEN! Nemo est Eruditorum, qui
ignoret, stupescunt ad tā diversa sufficere Vnū.

Adeoq; maiore mortalibus animum gerere putant, qui
tā dissidentibus STVDIIS INTEGER præpa-
ratur. Ita TV continuatis negotijs, ~~et~~ in se quodam

Hildebert. ep. 2.

Orbe redeūtibus semper EXERCITVS ES. S.

Pacat. Theod.

Hilar. loquēs de David sic inquiebat; Nullū tē-
pushabet vacuum, totius diei indifßsus operarius est.

S. Hilar. Ps. 129

S. Ambros. de alio cōsimili verba faciens, in hæc
prorūpit. Ipse vero tā solitus erat circa officiū sibi
delegatiū, ut nec nocte cessaret. Continuò TE La-

S. Ambros. 2. Co-

borantem nova cura circumstetit, ubi plus la-
boris est, plus ibi lucri esse solet. TVVM lucrum
anxietas est communis, & expeditio singularis.

rintb. 5.

Quis

Sidon. lib. 9. ep.
12.

Quis ignorat cunctis aut artificibus, aut Artibus maximi decus usu venire? Cum quæ studia consueta non frequentantur, brachia in corporibus, Ingenia pigrae re in Artibus. Sub tâtis laboribus crevisti; ut pro Republica laborares, & continuo ordine illius utilitatem publicâ requisiisti. Non TE Animus in diversum compulit studiū, secuta fuit Acticnis norma desiderium, quod sicut ardebat in curis, Operationis effectus eloquebatur in causis. Proximus est auxilio, qui necessitates communes in auribus deponit; quotidie TE præbes auscultantem, expeditis lubentissimè, quos libenter recipis.

Eccles. c. 35.

Ambr. 2. Offic.

Martial. lib. 5.

Epig. 6.

Cassian. lib. 12.

6. 29.

Tertul. de patiâ.

6. 13.

*Cum fulget placidus suoquæ vultu,
Quo nihil supplicibus solet negare.
Ceterarû encomia Virtutû restant obtutibus,
HEROS MEMORANDE, subsiste paulû ad narrationē, de Modestia TVA prædicem; nā de exteriorishominis motu interioris status agnoscitur.
perelegâter Tertullianus. Rector animus facile cōmunicat spiritus innecta cū habitaculo suo. Pulcheria Divino Ingenio prædita, cùm Theodosiū Imperatore vellet esse in omni parte perfectum, & Palatinis omnibus suspiciendum, atque in Magno dominatu verè Principem, iam inde ab adolescentia sic edocuit, quemadmodū vestem sibi ipse circundare, quo in modo considere, & incedere, atq; risum moderari deberet. Adeò Regio*

Regio nomine vix dignum opinabatur, quem Modestia nō cognominavisset. Id verò laudabile illo studio cōsequuta est, ut Imperator veluti vera effigies, *et* statua in optimi Imperij formā ex-polita esset. Ait Nicephorus. Nō tu Modestus solum, Modestia vera es Imago, & exēplum. Comitas iam adpenditur. *Hoc est propriū DEI veri,* *POTENTIAE quē Regalis Benignitatem suam negare nulli.* Ornamentū honorum omniū est sincera Benignitas; quia nō est sola, quia de Virtutibus vide- tur esse generata. Sed Comitatis TVA Comes est Tēperantia. Rotundè, & sententiosè Tertullianus. Opimitas Sapientiam impedit, exilitas expedit. Res veneranda est, scribit Philo, Sobrios ire advota, *et* sacrificia. Atque abstinentiā in TAN-
TO VIRO referre IN VIRTU TUTVM fuerit. Bonus Iudex Res est Divina, Sapiēs Re-
ctor Supernus est favor: in TE, & Bonitatē Iu-
dicis, & Sapientiam Regentis agnoscimus; &
omnia simul. Non fuisses Bonus, nisi Modestus;
nec credereris Modestus absq̄ue Benignitate,
& Comitate. Prudens tamen haud existeres,
nisi Tēperatus. Quarē his cōgruentibus super
omnes evolas mortales; & quod amplius est, &
Mores, & Scientiam TVO ab exemplo recipi-
ent, Regiumq; admirabuntur Clinamen.

— — — — — TE cū statione peracta,

Luean.lib. I.

Astra petes SERVS, prælati Regia Cœli
Excipiet gaudente Polo.

CLA-

Paneg. Maxim.
Aug. dict.

Mamert. Iul.

Enod. in Paneg.

Plin. in Paneg.

Sueton. Aug. cap.
58.

CLARISSIME PRINCEPS propè plura,
quam potui, sed pauciora, quam debui, edixi; unde
si TIBI parum ampla, nec respondentे meritis
TVIS Oratione usus videbor, quas, obt. stor. quæ, mea
id naturæ potius, quam Magnitudini Beneficiorum
TVORVM putas tribuendum. Ergo si TE Pro-
cerum, Nobilitate Coruscum, Religione Mag-
num, Doctrina Præcellentē, Iustitia Divinum,
Integritate Purissimum, Expeditione & La-
bore Indefessum, Regimine Maximum, Adi-
tu Facilem, Modestia Insignem, Cmitate Ho-
norabilem, Temperantia & Abstinentia Reli-
giosum depinximus. Tantis constas insignibus,
quanta facerent viritatem distributa Perfectos. Sed
utinam AVREI bona SECVLI purpura-
tum ex TE Germen amplificet, utinam HERES
IN TVIS SINIBVS ludat; ut hæc, que TI-
BI offerimus Verborum libamina, SACER
PARVVLVS à Nobis exigat similium attestati-
one Gaudiorum. Non TE distringimus votis (non
enim opes oramus, non honores) simplex, cunctaque
ista complexum unum OMNIVM votum est,
SALVS PRINCIPIS.

Sic enim NOS perpetuam felicitatem
REIPUBLICÆ, t) leta
HVIC precari
existimamus.

UVIA. BHSC. LEG. 02-1 n° 0121

UVA, BHSC, LEG. 02-1 n° 0121

UVIA. BHSC. LEG. 02-1 n° 0121

UVA. BHSC. LEG. 02. - f. 95v

UVA. BHSC. LIBG. 02-1 n° 6121